

CÀ MAU

Egy hajótörés porcelánjai Dr. Zelnik István magángyűjteményéből

Szöveg:

Farsang Barbara,
Tímár András

Valamikor 1723–1735 között, az egykori Batáviában (ma Jakarta, Indonézia) hiába váraoztak azok a holland megrendelők, akik Pan Tingcai kantoni kereskedőn keresztül rendelték meg egzotikus áruikat. A dél-vietnami Cà Mau-foktól nem messze a hajó fedélzetén tűz ütött ki, s ez pár év híján háromszáz esztendőnyi késedelmet okozott a rakomány célba jutásában. Egy vietnami újságban 1998 júniusában jelent meg a következő hír az elveszettnek hitt hajóról, az európai megrendelők, illetve az egykori potenciális vevők kései utódai pedig csupán 2007-ben láthatták először a távoli földrészen számukra gyártott, varázslatos mesevilágot idéző porcelántárgyakat.

A szerencsétlenül járt, több mint 30 méter mély hullámsírból kihalászott hajó nyugalmát két vietnami halászsólyom zavarta meg, akik felfedezésüket követően hal helyett porcelánokkal kezdtek kereskedni. Amint a hivatalos szervek is tudomást szereztek az elsüllyedt rakományról, azonnal megindult a leletmentés, amelyet egy önálló vietnami vízi régészeti feltárás követett. Mintegy 130 ezer tárgyat sikerült felszínre hozni a körülbelül 23 méter hosszú és 8 méter széles hajóról. A kereskedelmi forgalomra szánt porcelánok és kerámiák mellett megtalálták az egykori legénység tagjainak személyes tárgyait is – csonttüket, lámpákat, lakatokat a hozzájuk tartozó kulcsokkal, talizmánt, pecsétet, tust, feliratos táblákat és ruhákat, továbbá Kangxi

császár uralkodási éveiből (1723–1735) származó pénzeket is.

A leletek túlnyomó többségét jelentő rakományt különböző kínai porcelán- és kerámiaműhelyek termékei alkották, melynek meghatározó része az európai piacra, kisebb része muzulmán és délkelet-ázsiai kínai kolóniák, illetve más délkelet-ázsiai közösségek számára készült.

Különleges értékén túl, a Cà Mau hajóroncsról előkerült tárgyak értékes információkkal szolgálnak a „Tengeri selyemút” néven ismertté vált kereskedelmi rendszer tanulmányozásához, illetve az olyan, eddig nem ismert tárgytipusok, mint például a majom alakú edény, a máz alatti kék-fehér, máz feletti színes festésű teáskannák, a tájképes kancsók újabb segítséget nyújtanak a történelem globális kirakós játékához.

A mesebeli, víz alatti világot idéző vándorkiállítás megalkotói Varga N. Dániel, és Kabdebó Zoltán építészek a teljes vizuális, szcenikai és arculati tervezés során egy meglehetősen informatív, kommunikatív, figyelemfelkeltő, nem utolsó sorban pedig mobilis és moduláris téralkítással felépíthető installációt álmodtak meg. A Zelnik-féle Cà Mau gyűjtemény, melyben szinte minden tárgytipus képviselve van, nemcsak a hajó teljes leletegyütteséről ad átfogó képet, de a rakomány tárgyain keresztül földrészek és kultúrák találkozására is fényt vet.

A délkelet-ázsiai kínai kolóniák magas szintű elvárásait teljesítették a rakományban található ecsettartók, kanalak, ólommázás edények, füstölők, szeladonmázás tárgyak és a bravúros technológiával gyártott, máz alatti kék és vörös festéssel készült vázák

A szállítmány meghatározó része az európai piacra, kisebb része muzulmán és délkelet-ázsiai kínai kolóniák, illetve más délkelet-ázsiai közösségek számára készült

